

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	یادداشت مترجم
۳	پیشگفتار مؤلف

فصل اول: پیدایش زبان

منشأ الهی (۶)؛ منشأ آواهای طبیعی (۷)؛ منشأ حرکتی بیانی (۹)؛ همسازی فیزیولوژیکی (۱۰)؛ گفتار و نوشتار (۱۱)؛ پرسشها (۱۲)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۳)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۱۴)

فصل دوم: تکامل خط

خطهای تصویرنگار و معنی نگار (۱۶)؛ خط واژه نگار (۱۸)؛ خط رمزی (۱۹)؛ خط هجایی (۲۰)؛ خط الفبایی (۲۱)؛ انگلیسی نوشتاری (۲۲)؛ پرسشها (۲۳)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۲۴)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۲۵)

فصل سوم: خصوصیات زبان

ارتباطی در برابر اطلاعاتی (۲۷)؛ خصوصیات منحصر بفرد (۲۷)؛ جابجایی (۲۸)؛ قراردادی

بودن (۳۰)؛ باروری (۳۱)؛ انتقال فرهنگی (۳۳)؛ گسستگی (۳۴)؛ دوگانگی (۳۵)؛ سایر خصوصیات (۳۵)؛ پرسشها (۳۶)؛ موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث (۳۷)؛ منابعی برای مطالعه بیشتر (۳۸)

فصل چهارم: زبان حیوانات و زبان انسان

آموزش به شمپانزه‌ها (۴۰)؛ واشو (۴۱)؛ سارا و لانا (۴۲)؛ نیم چیمسکی (۴۴)؛ هانس، باز و دوریس (۴۵)؛ مناقشه (۴۶)؛ پرسشها (۴۸)؛ موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث (۴۸)؛ منابعی برای مطالعه بیشتر (۴۹)

فصل پنجم: آواهای زبان

آواشناسی (۵۲)؛ آواهای واکدار و بیواک (۵۳)؛ جایگاه تولید (۵۳)؛ جدول‌بندی آواهای همخوان (۵۸)؛ نحوه تولید (۵۹)؛ واکه‌ها (۶۱)؛ پرسشها (۶۴)؛ موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث (۶۴)؛ منابعی برای مطالعه بیشتر (۶۶)

فصل ششم: الگوهای آوایی زبان

واجشناسی (۶۸)؛ واجها (۶۹)؛ جفتها و مجموعه‌های کمینه (۷۰)؛ آواها و واجگونه‌ها (۷۱)؛ همگونی (۷۲)؛ حذف (۷۳)؛ پرسشها (۷۴)؛ موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث (۷۵)؛ منابعی برای مطالعه بیشتر (۷۵)

فصل هفتم: واژه‌ها و فرایندهای واژه‌سازی

فرایندهای واژه‌سازی (۷۸)؛ ابداع (۷۹)؛ وامگیری (۷۹)؛ ترکیب (۸۰)؛ ادغام (۸۱)؛ اختصار (۸۱)؛ پس‌سازی (۸۲)؛ تبدیل (۸۲)؛ سرواژه‌ها (۸۳)؛ اشتقاق (۸۳)؛ پیشوندها و پسوندها (۸۴)؛ میانوندها (۸۴)؛ فرایندهای چندگانه (۸۵)؛ پرسشها (۸۶)؛ موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث (۸۷)؛ منابعی برای مطالعه بیشتر (۸۹)

فصل هشتم: واژه‌شناسی

واژه‌شناسی (۹۱)؛ تکواژها (۹۲)؛ تکواژهای آزاد و مقید (۹۲)؛ تکواژهای آزاد (۹۳)؛ تکواژهای مقید (۹۴)؛ توصیف واژه‌شناختی (۹۴)؛ مشکلات موجود در توصیف واژه‌شناختی (۹۵)؛ واژکها و تکواژگونه‌ها (۹۶)؛ سایر زبانها (۹۷)؛ پرسشها (۱۰۰)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۰۱)؛ منابعى براى مطالعه بیشتر (۱۰۲)

فصل نهم: عبارتها و جمله‌ها: دستور

دستور (۱۰۵)؛ انواع دستور زبان (۱۰۶)؛ اجزای کلام (۱۰۶)؛ دستور سنتی (۱۰۷)؛ مقولات دستور سنتی (۱۰۷)؛ تحلیل سنتی (۱۰۹)؛ روش تجویزی (۱۰۹)؛ مصدر کاپیتان کرک (۱۱۰)؛ روش توصیفی (۱۱۱)؛ تحلیل ساختاری (۱۱۲)؛ تحلیل سازه‌های بلافصل (۱۱۳)؛ نمایش ساخت درونی جمله‌ها به کمک قلابهای نامگذاری شده (۱۱۴)؛ پرسشها (۱۱۶)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۱۷)؛ منابعى براى مطالعه بیشتر (۱۱۸)

فصل دهم: نحو

دستور زایشی (۱۲۱)؛ بعضی از خصوصیت‌های این دستور (۱۲۲)؛ ژرفساخت و روساخت (۱۲۳)؛ ابهام ساختاری (۱۲۴)؛ روشهای مختلف (۱۲۴)؛ نشانه‌های به کار رفته در توصیف نحوی (۱۲۵)؛ نمودارهای درختی نامگذاری شده (۱۲۷)؛ قواعد سازه‌ای (۱۲۸)؛ قواعد گشتاری (۱۳۰)؛ پرسشها (۱۳۱)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۳۳)؛ منابعى براى مطالعه بیشتر (۱۳۴)

فصل یازدهم: معناشناسی و کاربردشناسی

نه خداوند و نه هامتی دامتى (۱۳۶)؛ معنای ادراکی در برابر معنای متداعی (۱۳۷)؛ مشخصه‌های معنایی (۱۳۸)؛ روابط واژگانی (۱۴۰)؛ هم معنایی (۱۴۱)؛ تضاد معنایی (۱۴۱)؛ شمول معنایی (۱۴۲)؛ هم آوایی، همنامی و چند معنایی (۱۴۳)؛ تعبیر منظورگوشوران (۱۴۴)؛ بافت (۱۴۶)؛ عبارتهای اشاره‌ای (۱۴۷)؛ پیش فرض (۱۴۷)؛ کنشهای گفتاری (۱۴۸)؛ پرسشها (۱۵۰)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۵۱)؛ منابعى براى مطالعه بیشتر (۱۵۲)

فصل دوازدهم: تجزیه و تحلیل کلام

تعبیر کلام (۱۵۵)؛ انسجام (۱۵۶)؛ ارتباط مطالب (۱۵۷)؛ رویدادهای گفتاری (۱۵۹)؛ تبادل مکالمه‌ای (۱۶۰)؛ اصل همیاری (۱۶۲)؛ دانش قبلی (۱۶۴)؛ پرسشها (۱۶۶)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۶۶)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۱۶۸)

فصل سیزدهم: زبان و ماشینها

ترکیب گفتار (۱۷۱)؛ هوش مصنوعی (۱۷۲)؛ دستگاہهای تجزیه کننده (۱۷۳)؛ دستگاہهای درک کننده (۱۷۴)؛ الیزا (۱۷۵)؛ شردلو (۱۷۷)؛ پرسشها (۱۷۹)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۷۹)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۱۸۲)

فصل چهاردهم: زبان و مغز

بخشهای مغز (۱۸۴)؛ ناحیه بروکا (۱۸۵)؛ ناحیه ورنیکه (۱۸۶)؛ ناحیه حرکتی تکمیلی (۱۸۶)؛ نظریه منطقه‌بندی مغز (۱۸۶)؛ سایر نظرها (۱۸۷)؛ نوک زبان و لغزشهای زبانی (۱۸۸)؛ زبان پریشی (۱۹۱)؛ زبان پریشی بروکا (۱۹۱)؛ زبان پریشی ورنیکه (۱۹۲)؛ استماع دوگانه (۱۹۳)؛ دوره بحرانی (۱۹۵)؛ جنی (۱۹۵)؛ پرسشها (۱۹۷)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۱۹۷)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۱۹۹)

فصل پانزدهم: فراگیری زبان اول

لازمه‌های اصلی (۲۰۱)؛ مراحل زمانی فراگیری (۲۰۲)؛ چند مناقشه (۲۰۳)؛ گفتار مربی (۲۰۴)؛ مراحل پیش‌زبانی (۲۰۵)؛ مرحله تک - کلمه‌ای یا مرحله جمله واژه‌ای (۲۰۶)؛ مرحله دوکلمه‌ای (۲۰۷)؛ گفتار تلگرافی (۲۰۸)؛ فرایند فراگیری (۲۰۹)؛ واژه‌شناسی (۲۱۰)؛ نحو (۲۱۲)؛ صورتهای سؤالی (۲۱۲)؛ صورتهای منفی (۲۱۳)؛ معناشناسی (۲۱۴)؛ پرسشها (۲۱۶)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۲۱۷)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۲۱۹)

فصل شانزدهم: فراگیری / یادگیری زبان دوم

موانع فراگیری (۲۲۱)؛ کمکهای فراگیری (۲۲۳)؛ روش دستوری - ترجمه‌ای (۲۲۴)؛ روش مستقیم (۲۲۴)؛ روش گوشه‌زانی (۲۲۵)؛ روش ارتباطی (۲۲۵)؛ فرایندهای فراگیری (۲۲۶)؛ پرسشها (۲۲۸)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۲۲۸)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۲۳۰)

فصل هفدهم: زبان اشاره‌ای

روش گفتاری (۲۳۲)؛ انگلیسی نشانه‌ای (۲۳۳)؛ پیدایش زبان اشاره‌ای امریکایی (۲۳۵)؛ ساخت اشاره‌ها (۲۳۵)؛ معنی اشاره‌ها (۲۳۷)؛ نوشتار در زبان اشاره‌ای امریکایی (۲۳۹)؛ زبان اشاره‌ای امریکایی به عنوان یک نظام زبانی (۲۴۱)؛ پرسشها (۲۴۱)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۲۴۲)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۲۴۴)

فصل هجدهم: تاریخ و دگرگونی زبان

شجره‌های خویشاوندی (۲۴۸)؛ روابط خویشاوندی (۲۴۹)؛ کلمات هم‌ریشه (۲۴۹)؛ بازسازی تطبیقی (۲۵۰)؛ تغییرات زبانی (۲۵۳)؛ انگلیسی باستان (۲۵۳)؛ انگلیسی میانه (۲۵۴)؛ تغییرات آوایی (۲۵۶)؛ تغییرات نحوی (۲۵۸)؛ تغییرات واژگانی (۲۵۹)؛ فرایند تغییر (۲۶۰)؛ پرسشها (۲۶۱)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۲۶۱)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۲۶۳)

۲۶۴-۲۷۸

فصل نوزدهم: گونه‌های زبانی

زبان معیار (۲۶۵)؛ لهجه و گویش (۲۶۵)؛ گویشهای محلی (۲۶۷)؛ مرزهای همگویی و مرزهای گویشی (۲۶۸)؛ تداوم گویشی (۲۷۰)؛ دوزبانگی (۲۷۱)؛ برنامه‌ریزی زبان (۲۷۲)؛ انواع بی‌جین و کریول (۲۷۳)؛ پرسشها (۲۷۵)؛ موضوعات و پیشنهادهاى مورد بحث (۲۷۵)؛ منابعى برای مطالعه بیشتر (۲۷۷)

فصل بیستم: زبان، جامعه و فرهنگ

گویشهای اجتماعی (۲۸۰)؛ تحصیلات، شغل و طبقه اجتماعی (۲۸۰)؛ سن و جنس (۲۸۱)؛

صفحه	عنوان
	سابقه نژادی (۲۸۲)؛ گویش فردی (۲۸۴)؛ سبک و سیاق سخن (۲۸۴)؛ دوزبانگونی (۲۸۶)؛ زبان و فرهنگ (۲۸۷)؛ جزمیت زبانی (۲۸۸)؛ فرضیه ساپیر - ورف (۲۸۹)؛ جهانیهای زبانی (۲۹۱)؛ پرسشها (۲۹۲)؛ موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث (۲۹۲)؛ منابعی برای مطالعه بیشتر (۲۹۴)
۲۹۵	ضمیمه: پاسخ به پرسشها
۳۰۵	منابع و مآخذ
۳۲۱	واژه نامه فارسی - انگلیسی
۳۲۹	واژه نامه انگلیسی - فارسی

یادداشت مترجم

زبان در طول بیش از دو هزار سال، همواره موضوعی جذاب برای بررسیهای مختلف بوده است. اگر چه این بررسیها اغلب متکی به برخوردهای ذهنی بوده و موضوعهایی مانند «ماهیت معنا»، «پیدایش زبان» و «کاربرد صحیح» را در برمی گرفته است، در عین حال، محققانی نیز بوده اند که از همان دیرباز، با برخوردی عینی به بررسی دقیق و سازمان یافته موضوعاتی از قبیل دستور، واژگان و تلفظ پرداخته اند.

در اواخر قرن هجدهم، بسیاری از محققان به بررسیهای زبانی توجه کردند و خیلی سریع نیاز به یک زمینه علمی جدید برای تحقیقات زبانی احساس شد. تلاشهای اولیه ای که در این دوره صورت گرفته، با عنوان فقه اللغه شناخته شده و بیشتر با تکامل تاریخی زبان سروکار داشته است.

از دهه ۱۹۶۰ به بعد، بررسیهای زبانی صورت علمی تری به خود گرفت و به «زبان‌شناسی» مشهور شد. در عصر حاضر، موضوع زبان به قدری گسترش یافته که مجموعه وسیعی از موضوعهای مرتبط دیگر را در بر گرفته و علم زبان‌شناسی جای خود را به عنوان یک رشته علمی متداول، در میان دیگر علوم باز کرده است.

کتاب حاضر، از جمله متون درسی است که مجموعه تقریباً کاملی از مباحث بنیادی زبان‌شناسی را در بردارد. این کتاب دارای بیست فصل است و در آخر هر فصل،

«پرسشها»، «موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث» و «منابعی برای مطالعه بیشتر» عرضه شده تا خواننده میزان درک خود را از مطالب آن فصل بسنجد، آن مطالب را در ذهن خود پیروراند و دانسته‌های خود را درباره آنها گسترش دهد. نویسنده این کتاب، مثالها را به زبان انگلیسی آورده و در موارد لازم، موضوع مورد بحث را با آوردن مثالهایی از زبانهای دیگر روشتر کرده است. در ترجمه این کتاب سعی بر این بوده است که مثالها، تا آنجا که به اصل استدلال نویسنده لطمه‌ای وارد نشود، به زبان فارسی ترجمه شوند و در مواردی که این کار عملی نبوده، مثالها به زبان اصلی آورده شده‌اند.

نظر به اینکه زبانشناسی در ایران نیز جای خود را باز کرده است و روز به روز بر تعداد علاقه‌مندان به آن افزوده می‌شود، امید است ترجمه حاضر در ارائه مفاهیم بنیادی و علمی این رشته مفید افتد.

نسرین حیدری

پیشگفتار مؤلف

در تهیه این کتاب سعی کرده‌ام پژوهشی از آنچه درباره زبان دانسته شده و همچنین روشهای مورد استفاده زبانشناسان برای رسیدن به آن دانش ارائه دهم. سؤالهای زیادی درباره ماهیت زبان وجود دارند که هنوز بی‌پاسخ مانده‌اند. زبانشناسی - که اغلب آن را مطالعه علمی زبان نامیده‌اند - رشته نسبتاً جدیدی است. در واقع، دانش ناخودآگاه گویشور یک زبان به چگونگی کارکرد آن، جامع‌تر از دانشی است که زبانشناسان تاکنون قادر به بیان آن بوده‌اند. در نتیجه، همانطور که فصلهای کتاب را می‌خوانید، سعی کنید با دیدی انتقادی به تأثیر توصیفها، تحلیلها و ادعاهای مطرح شده بنگرید و به این منظور، آن توصیفها، تحلیلها و ادعاها را با شمّ زبانی خودتان از چگونگی کارکرد زبان بسنجید. پس از مطالعه این کتاب، شما باید احساس کنید که مطالب بسیاری درباره ساخت درونی زبان (صورت آن) و کاربردهای گوناگون آن در زندگی (نقش آن) می‌دانید و آمادگی طرح سؤالاتی را دارید که با آنچه زبانشناسان متبحر می‌پرسند مشابه است.

برای اینکه موضوعات این کتاب را بهتر دریابید، هر فصل با مجموعه‌ای از «منابعی برای مطالعه بیشتر» پایان می‌یابد. این منابع شما را با جزئیاتی بیشتر از آنچه در این مختصر آمده آشنا می‌کند. همچنین هر فصل مشتمل بر «پرسشها» و «موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث» است. پرسشهای آخر هر فصل، صرفاً وسیله‌ای است برای

خودآزمایی و پی بردن به اینکه نکات اصلی یا اصطلاحات مهم آن فصل را درک کرده‌اید یا خیر. شما باید بتوانید بدون هیچ مشکلی به پرسشها پاسخ بدهید. در آخر کتاب ضمیمه‌ای شامل پاسخهای مربوط به این پرسشها آورده شده است. «موضوعات و پیشنهادهای مورد بحث» این فرصت را به شما می‌دهد تا برخی از روشهای تحلیلی ارائه شده در این کتاب را به کار ببرید و به بررسی بعضی از مناقشات موجود در مطالعه موضوعات خاص پردازید و بکوشید تا نظر خود را به موضوعات مختلف مربوط به زبان معطوف سازید.

تدوین این کتاب به تدریس درسهای مقدماتی زبان در دانشگاههای ادینبورگ و مینه‌سوتا برمی‌گردد. بعلاوه، پیشنهادها و انتقادهای صدها دانشجو مرا بر آن داشت تا آنچه را باید بگویم به زبانی قابل فهم بیان کنم. اولین نسخهٔ مکتوب مطالب این کتاب برای مطالعه دانشجویان کلاسهای آزاد دانشگاه مینه‌سوتا تدوین شد. عکس‌العمل آنها مرا ترغیب کرد تا تغییرات دیگری در نسخه بدهم، به امید اینکه دارای انسجام و وضوح بیشتری گردد.

طبیعتاً چنین کتابی را نمی‌توان بدون کمکهای شایان دوستان و همکاران تهیه کرد. در این بین، ترجیح می‌دهم بویژه از این افراد، به دلیل پیشنهادها و راهنماییهایشان قدردانی کنم: گیل و کیث براون، پنی کارتر، فرید ارکو، دیانا فریتس، کاتلین هولیهان، تام مک‌آرتور، جیم میلر، راکی میراندا، اریک نلسن، ساندر پینکرتون، ریچ ریردن، جرالڈ ساندرز، الین تارون و میشل تروفانت؛ و در پایان، از ویلی و آن یول، برای انجام دادن کارهای مقدماتی کتاب.